

BUITEN

7^E JAARGANG N^O. 45.

ZATERDAG 8 NOVEMBER 1913.

Foto C. Steenbergh.

'T HOOGT VAN 'T KRUIS TE HILVERSUM.
LAANTJE, VOFRENDE NAAR DE HOORNEBOEGSCHE HEIDE.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

„'T HOOGT VAN 'T KRUIS" TE HILVERSUM, DOOR N., GEÏLLUSTREERD	BLZ. 535, 538—541
DE ZONNEVROUW, DOOR GASTON LEROUX (19)	BLZ. 536
VERWACHTING. GEDICHT, DOOR EDWARD B. COSTER	537
ANDERSEN EN ZIJN SPROOKJES, (8) DOOR C. E. H.	540
DE ST. BAAFS-ABDIJ TE GENT, DOOR H. W. DE JONG. GEÏLLUSTREERD	542
UTRECHTSCH E JACHTVEREENIGING, DOOR A. J. G. VAN MERKESTEYN. GEÏLLUSTREERD	544
ST. MAARTENSDAG (II NOVEMBER), DOOR C.	544
HET KASTEEL MEERLO, DOOR A. F. VAN BEURDEN. GEÏLL. EEN YANKEE-STREEK, DOOR B.	545
DE GEHATE TOL AAN DE HAAGSCHE SCHOUW ONDER DE VOORSCHOTEN. ILLUSTRATIE	546
HET HERTOGELIJK PALEIS TE BRUNSWIJK. ILLUSTRATIE	546
DE KEIZERLIJKE HOFJACHT TE GÖHRDE. ILLUSTRATIE	546

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Men gelieve alles wat de Redactie of de Administratie van dit weekblad betreft te adresseeren aan de Uitgevers **Scheltema & Holkema's Boekhandel, Rokin 74—76, Amsterdam**, met de toevoeging: „Voor de Redactie" of „voor de Administratie van het Weekblad Buiten." Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's. Tevens gelieve men achter op de foto's duidelijk aan te geven, wat ze voorstellen.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

DE ZONNEVROUW

door GASTON LEROUX.

(19) (Geautoriseerde vertaling)

DERDE BOEK.

EN oude Indiaan, die een vracht *pelliones* 1) torste, kwam aanstappen, zwoegde voorbij, en verdween naar den kant der Rio Chili. Toen het geluid der schreden van den man was weggestorven, zei Raymond eenige woorden, heel langzaam, als hoopte hij voortdurend op een geluid, dat hem verhinderen mocht alles uit te spreken: *Als ge haar redt, dan zweer ik bij God almachtig, dat... dat... ze mijn vrouw niet worden zal.*

Huascar luisterde roerloos.

Zoo dadelijk kon hij niet antwoorden, te zeer verrast als hij was door deze belofte.

— Ik zal haar redden, zei hij eindelijk, — maar ga nu naar huis. Ik ben om twaalf uur bij den markies.

Hij wendde zich om, zonder een groet, zonder een gebaar, en sloeg den weg naar de Rio Chili in.

Raymond keerde terug naar de herberg. Hij was mateloos verward. Zijn ooren gonsden. Gansch zijn lichaam trilde. Onzeglijk ellendig voelde hij zich, en toch ook verblijd, verblijd om wat hij daar gedaan had: Maria-Theresia uit haar gevangenschap verlost.

V.

Voortdurend mijmerend over het daareven gebrachte offer, zag hij niets van wat er in werkelijkheid rond hem geschiedde. Een troep aanrennende huzaren reed hem bijna onder den voet. Hij schrok uit zijn gepeins op, en bespeurde onmiddellijk achter deze ruiters een open rijtuig, hetwelk door vier, met pluimen getooide paarden getrokken werd. In het rijtuig zaten twee mannen: generaal Garcia, overdekt met gouden tressen en ridderorden, en naast hem, in een keurig rokcostuum, de wonderlijke bankiersbediende Oviedo Runtu. Toen hij den laatste herkende, kon Raymond zich niet meer beheerschen: wild van woede drong hij naar het rijtuig op, doch het, inmiddels tot een dichten drom aangegroeide volk voerde hem in zijn stroom mede, naar den schouwburg. Voor hij zelf zich goed rekenschap, van wat er geschiedde, geven kon, zat hij midden in een groote zaal, en peilde zijn geheugen om te weten, hoe hij hier eigenlijk wel naar binnen was geraakt, want hij herinnerde zich niets meer van wat er gebeurd was. Hij wilde onmiddellijk het gebouw verlaten, maar hij kon zich niet bewegen.

Garcia had plaats genomen in de presidentsloge. Omringd door

1) paardendekens.

zijn staf, die blinkt als klinkklaar goud, zat hij voortdurend te buigen naar het publiek. Van zijn plaats af kon Raymond Oviedo Runtu niet zien, verborgen als deze was achter een pilaar der loge. Garcia zat meer naar voren, opdat de menschen in de zaal hem beter zouden kunnen zien. Men klapte geestdriftig in de handen, en jubelde luid.

Een tooneelspeelster van de „Comédie française" uit Parijs trad voor het voetlicht, en zei een gedicht op, waarin Garcia den „redder des Vaderlands" genoemd werd. Gelijkijdig werden gordijnen in den achtergrond opengeschoven, en men bemerkte nu het borstbeeld van een generaal, hetwelk vroeger reeds een groot aantal andere helden had voorgesteld en nu Garcia's konterfeitsel heette te zijn. Dit borstbeeld was omringd door een groep menschen, die een zegelied aanhieven. Na beëindiging van dit gezang traden de kunstenaars een voor een op het fraaie beeld toe; elk legde er een krans of palmtak voor neer.

Als het borstbeeld zoo goed als geheel was verdwenen, trad een jonge vrouw op: ze was gekleed in de Quichua-Indianendracht: een zijwaarts weggesneden buis van wol, een groot aantal rokken van verschillende kleur over elkaar, een wollen schoudermanteltje, onder de kin vastgestoken met een grooten lepelvormigen speld.

Zij werd door alle Indianen onder de toeschouwers uitbundig toegejuicht. Ook zij zong daarop een hymne op Garcia, den redder des vaderlands, op wien, naar haar oordeel, de geheele Indiaansche bevolking haar hoop gevestigd had. Tot slot schreeuwde zij zeer luid: „Leve Garcia!"

„Leve Huayna Capac-Runtu!"

Het werd een hevig tumult. De Indianen stonden recht om toech maar zooveel mogelijk geraas te kunnen maken, en honderden mestiezen, die er genoeg van hadden, door de blanken te worden gesmaad, bedachten dat ook zij van atkomst eigenlijk Indianen waren, en stampten met de voeten en kletsten als razend in de handen, aldoor balkend: „Leve Huayna-Capac-Runtu!" De Peruaansche aristocratie in de loges rondom ontlied zich van elke luidruchtigheid.

En dan geschiedde iets zeer plechtigs in de presidentiele loge. Garcia had den geheimzinnigen bankiersbediende bij de hand genomen, en voor de oogen van het opgetogen volk trok hij dezen afstammeling der Incas zoo nader en nader, tot deze eindelijk aan zijn met ordeteekenen bezaaide borst lag. Zij omhelsden elkander vervolgens teederlijk.

De geestdrift der toeschouwers groeide tot een soort van delirium.

De voorstelling bleek nu geëindigd, en plots begon het volk naar de uitgangen te dringen. Raymond werd wederom naar buiten geloofsd.

Zeer wel kon hij nu begrijpen, dat het bezoek van den markies aan Garcia vergeefs geweest was. De dictator vermocht natuurlijk niets tegen Oviedo. Slechts in Huascar had Raymond nog hoop.

Het was elf uur. Hij ging naar de herberg.

Daar vond hij den markies en Natividad, beiden zeer ongerust over zijne afwezigheid en over hetgeen hij intusschen wellicht had uitgevoerd. Wat François Gaspard aangaat, dien had men sedert de aankomst te Arequipa niet meer gezien, en niemand maakte zich erg bezorgd omtrent den ouden heer.

Raymond verhaalde nu, hoe hij Huascar had ontmoet, en dat deze zijn belofte herhaalde, dat hij ten twaalf uur in de herberg komen zou met den kleinen Christobal.

Tot aan middernacht werd door geen hunner meer een woord gesproken. Voortdurend tuurden allen door de vensters, en hoopten vurig, den Indiaan te zien naderen. Natividad was even onrustig als zijn twee reisgenooten. De inspecteur had zich nu zoo ver in dit avontuur gewaagd, dat hij niet meer terug kon: wellicht was hij ook te goedgehartig om deze ongelukkige lieden alleen te laten. Daarbij kwam, dat hij zich vrijwel onmogelijk had gemaakt bij de politie des lands, zoodat het, naar zijne berekening, nog maar beter was, den markies tot het einde toe te vergezellen. De la Torre was een man van middelen en van invloed: die zou hem wel voorthelpen in de wereld.

Het was twaalf uur. Van den kerktoren klonken de dotte slagen. Sedert eenigen tijd was het plein verlaten. Het vuurwerk was uitgedoofd. Doch de nacht was helder, en de weinige gestalten, welke zich er bewogen, kon men duidelijk zien. Geen enkele bewoog zich echter in de richting van de Jockey-club.

Het werd kwart over twaalf. En nog altijd durfde geen der drie wachtende mannen een woord te spreken in de stilte.

Om half een was er nog niemand. De markies stiet een diepen zucht uit.

Het zal ongeveer kwart voor één geweest zijn, als Raymond naar de kleine tafel liep, waarop een lamp brandde. In het schijnsel liep hij met een doffe stem: „Huascar heeft ons geloopt, zooals men afgesproken, met ons te handelen zooals hij gedaan heeft. Hij heeft ons bepraat, ons zelve hier op te sluiten, en intusschen hebben zij hun slag geslagen. Ik heb geen hoop meer. Maria-Theresia is verloren. Ik zal tot haar doordringen, of ik zal nog eerder sterven dan zij".

Hij liep naar buiten. De markies had, zonder een woord te spreken, ook zijn revolver geladen, en volgde nu Raymond. Natividad deed insgelijks.

Zij staken het plein over. Als zij gekomen waren in het steegje,

dat naar het baksteenen huisje voerde, vroeg Natividad den markies, wat hij dan, om godswil, wel dacht uit te richten tegen een troep van minstens vijftig man.

— Den eersten rooden Puncho, dien ik ontmoet, bied ik duizend *soles*, als hij spreken wil, hernam de markies — indien hij weigert, of mij niet begrijpt, schiet ik hem dood. En daarna . . . daarna zullen we verder zien.

Ter hoogte gekomen van het plein, waar zij dien middag door den Quichua-ruiter van Garcia's troepen waren aangehouden, waren zij uitermate verwonderd, dien schildwacht daar niet meer te zien. De geheele weg bleek vrij te zijn. Even hoopten allen weer, even . . . Toen, eenige passen verder, bemerkte zij, dat het huisje niet meer bewaakt werd; en nog een weinig naderend, bespeurden zij, dat het ledig was. De deur stond wagenwijd open.

Een afgrijselijk voorgevoel beklemde de mannen. Snel liepen zij op de woning toe, en drongen er binnen. De vertrekken waren ledig. In een ervan heerschte weder die zonderlinge geur, als van gebrande hars, welke hun was opgevallen, toen zij den verlaten pachthof van Ondegardo, op den weg naar Chorillos, waren binnengedrongen.

— Dit is de geur van het toover-reukwerk, zuchtte Natividad.

De markies was deerniswaardig om aan te zien. — Maria-Theresia! Christobal! Mijn lieve kinderen! kreet hij door de holle, ledige kamers. Zijn wanhopig geschreeuw werd eensklaps overstemd door een fellen woordentwist. Raymond had den bewoner van het huis, een halfbloed, die beschonken was thuisgekomen, en bij het zien der vreemdelingen weder had willen vluchten, weerhouden. Na een hevige worsteling had hij den kerel in den nek gekregen, en, getemd nu, antwoordde de man op alle vragen, welke Raymond hem toesnauwde.

Wat men van den mesties te weten kwam, was het volgende: Een gesloten rijtuig was dien avond tegen 11 uur het erf opgereden. Wie in dat rijtuig was weggevoerd, wist hij niet. Wel kon hij zeggen, dat een aantal vrouwen en vele Indianen mede waren gegaan achter het rijtuig naar het station van den spoorweg. Tot zoover was hijzelf, uit louter nieuwsgierigheid, den stoet achterna geloopt. Een van de Indianen, den man, dien hij door de anderen Huascar had hooren noemen, was naar hem toegekomen, en liet hem beloven, dat hij niet naar zijn huis zou terugkeeren vóór den volgenden morgen.

— De boef, zei Raymond, — hij begreep wel, dat wij hierheen zouden komen. Maar . . . nu vlug naar het station. Kom. Dadelijk, dadelijk!

Aan het station gekomen, vernamen zij van een halfslapenden beampte, dat een troep Indianen te elf uur met een extra-trein naar Sicuani was gereisd.

De extra-trein was door Oviedo Runtu besteld, naar het heette, voor het vervoer van zijn manschappen. Het was echter stellig onmogelijk dien nacht nog een extra-trein te laten loopen, al zou de markies een fabelachtige som daarvoor willen betalen, en wie zich naar Sicuani begeven wilde, deed het best met rustig naar bed te gaan, en den volgenden morgen den ochtendtrein te nemen.

Het was een gruwelijke nacht voor de drie tochtgenooten. Tevergeefs poogden zij nogeens Garcia te spreken, en daarna dwaalden zij tot den morgen door de straten der stad.

In den morgen vertrokken ze met den eersten trein. Ze zagen er alle drie doodmoe, afgetoofd uit; alle drie, want Natividad was er al even slecht aan toe als de anderen. Ze hadden op hun afschuwelijke jacht iets zoo zonderlings, iets zoo ontstellends in hun uiterlijk gekregen, dat wie hen zagen, beangst ter zijde weken. Raymond en de markies hadden iets van verwoede en machteloze dieren.

De trein bracht hen niet verder dan Sicuani, echter nog niet eens dienzelfden dag kwamen ze daar aan; 's nachts moesten zij uitstappen te Juliaca, op vijf duizend meter hoogte; en daar vonden zij de sporen van den doortocht der Indianen. De koude was er fel, en deed hen vreeselijk lijden; als verdoofden lagen zij uitgestrekt op de banken van den trein, die hen den volgenden morgen weder verder voerde.

Zij kwamen nu spoedig te Sicuani, een groot Indiaansch dorp. De plaats was als uitgestorven. Tusschen Sicuani en Cuzco was een geregelde auto-dienst, en deze bleek, ondanks de troebelen, niet onderbroken. De markies die niemand vertrouwde, kocht zelf een auto van de onderneming voor een buitensporigen prijs.

Als zij langs het spoorwegstation reden, zagen zij eensklaps François-Gaspard daar welvarend en blijmoedig rondwandelen. Hij bemerkte hen, en kwam kalm naar hen toe kuieren.

— Nu, hoe gaat het? vroeg de goedge oude heer, — wat is er intusschen al zoo gebeurd? In Arequipa waren we elkaar kwijtgeraakt, maar ik troostte me met de gedachte, dat we elkander wel in de buurt van de Roode Punchos terug zouden zien, en ik verloor die Indianen dus niet uit het oog. Ik vond er een groot aantal van in de buurt van een huisje bij een water, en het viel me in, dat in dit huisje de arme Maria-Theresia en de kleine Christobal wel eens konden zijn opgesloten. Ik heb daarom in de buurt van dit huisje op u gewacht, maar u bent geen van allen gekomen. Ik zei toen zoo tot mezelf: ze zijn den Indianen zeker al vooruit gereisd, want waar die naar toe gaan voor hun ceremoniën, is u allen bekend. En toen ik gisteravond met hen mee liep naar het station, zag ik ze allemaal in een trein klimmen, die gereed stond. Ik wilde ook instijgen, maar een beampte ver-

bod het me, zeggend, dat dit een extra-trein was. Ik heb dien vent toen twee *soles* gegeven, en ben stilletjes in een goederen-wagen gekropen. Toen ik niemand van u hier aantrof, zei ik tot mezelf: waarschijnlijk komen ze met den volgenden trein. En zoo komt het ook uit, hè? Nu, en hier zijn we dus weer bij elkaar!

Zoo sprekend, dacht de oude heer er geen oogenblik aan, dat de markier en Raymond beiden op het punt stonden, hem dood te schieten, tot het uiterste getergd als zij waren door zijn weerzinwekkende kalmte en blijmoedigheid.

— Waar hebben ze Maria-Theresia gebracht? vroeg Raymond. Hij deed dit op zeer onbeschoften toon, geërgerd als hij bovendien nog was doordat de onhandige geleerde nu slimmer dan zij allen geweest was.

— Maar ge weet dat toch, antwoordde François-Gaspard, — ge weet dat toch? Naar het *Huis van de Slang*.

— Het *Huis van de Slang*! viel Raymond uit, en hij greep, als in doodsangst, den arm van Natividad, — u hebt me van dat huis gesproken. . . . van dat . . . huis van de Slang. . . . wat was dat ook?

— Het is. . . . antwoordde Natividad met bevende stem, — het is. . . . de voorhof van den Dood!

VIERDE BOEK.

HET HUIS VAN DE SLANG.

I.

Maria-Theresia opende de oogen. Uit welk een droom ontwaakte ze? En in welk eenen verzonk zij weder? Het klagende stemmetje van den kleinen Christobal herinnerde haar aan de jammerlijke werkelijkheid. Zij strekte de armen uit om hem te omhelzen. De knaap liefkoosde haar, doch nog gevoelloos, bemerkte ze zijn kusjes en tranen niet.

Loom hief zij nu en dan de oogleden op, welke nog zwaar waren van den magischen slaap. Haar bleeke voorhoofd schemerde door hare loshangende verwarde haren; zij opende moeizaam den mond, de vast opeengeklemd tanden, om een weinig adem te kunnen halen, en ze geleeek iemand, die, op het punt van te verdrinken, nog even boven water is gekomen, en voor het laatst zoekt naar lucht en leven. Het was een gruwelijke wereld van droomen, waarin het gewijde reukwerk der dwergen haar telkenmale dompelde. En ook de mammacona's hadden velerlei reukwerken, die ze rond haar henen lieten branden *om haar bewegingloos te maken*.

Zoo werd de zonnevrouw roerloos en koud als een beeld, parfumeer om haar henen in kostelijke vazen die schrikkelijke parfumerieën brandden, geuriger dan wierook, slaapwekkender dan bilzenkruid, en droomen-gevend als opium.

Daarna konden zij zingen, zonder vrees dat ze gestoord zouden worden. Immers, Maria-Theresia was dan weder afwezig; zij hoorde niets, noch zag wat er om haar henen geschiedde. Zonderling was, dat deze droomen haar steeds terugvoerden naar haar kantoor te Callao, en veelal op het uur, dat Raymond door het venster haar bij den naam had geroepen, en zij van schrik het groene boek had laten vallen. Een ander maal weder op het uur, dat zij, bezig een brief te schrijven aan den Antwerpschen zakenvriend, in haar arbeid gestoord werd door getik tegen het venster, en zij, meenend dat het Raymond was, het raam luik geopend had voor de afzichtelijke dwergen. En zij zag deze al slingerend op haar toekomen, en plots zich op haar werpen; zij voelde op haren mond de griezelige handen, waarvan de huid als perkament geworden was in den eeuwigen nacht der catacomben.

Wanneer ze dan uit haren zwaren sluimer ontwaakte, meende zij eerst een boozen droom te hebben doorgemaakt, doch nauwelijks waren haar oogen geopend, of het leek haar, dat de booze droom eerst recht begon.

(Wordt vervolgd).

VERWACHTING.

Tusschen mijn linde en mijn hangende roos
Is het zoo heerlijk droomen;
Sta 'k er in stilte der nachten een poos,
Dan, dan moet het wel komen . . .

Als ik vergeten daar sta te peinzen
Tusschen mijn roos en mijn linde,
Zoo, dat al mijn verdriet gaat deinzen,
Denk ik wel dat ik het vinde . . .

Dat ik het vinde wat lang, te lang,
In mij rustte verborgen,
En wat steeds met geheimen drang
Wachtte tot morgen, tot morgen . . .

Of het wel immer komen kan,
Of ik wel ooit het vinde?
Wie zal 't zeggen? 't Geheim er van
Hebben mijn hangende roos en mijn linde.

EDWARD B. KOSTER.

Foto C. Steenbergh.

'T HOOGT VAN 'T KRUIS. DE BOSCHWACHTERSWONING MET HET VROEGERE JACHTHUISJE.

„'T HOOGT VAN 'T KRUIS" TE HILVERSUM.

EEN dezer dagen werd mijn oog getroffen door een advertentie, waarin de lezers werden uitgenoodigd, om van 't mooie najaarsweer te profiteren, om een villaterrein uit te zoeken op het Hoogt, dat nu pronkte in zijn heerlijkste herfsttinten.

Het lezen daarvan stemde mij wrevelig en weemoedig; wrevelig, omdat men de heerlijke najaarspracht uitbuitte ten behoeve van koopmanschap; weemoedig, omdat ik begreep, dat een der heerlijkste plekjes natuurschoon, zoo aantrekkelijk door het kreupelhout en de heerlijke dennenbosschen, zou gaan verdwijnen en het zogenaamde publiekdomein der wandelaars zou overgaan in het particulier bezit van den bevoorrechtten enkeling, die zich daar zal gaan vestigen, en de bosschen, die hij eventueel bij zijn tuin trekt, wel zorgvuldig zal afsluiten. En later, als de wegen er door gelegd zijn, dan zullen de wandelaars (want de heerlijke uitzichten blijven gelukkig bestaan, door het zeer heuvelachtige van het terrein) nog wel eens terug denken aan de tijden, dat uit die bosschen weerklonk het vroolijk gejubel der spelende kinderen of der picnickende stedelingen; terwijl zij, die meer poëtisch aangelegd zijn, zullen spreken van hun wandelingen in de verder afgelegen bosschen en boschjes, waar zij (waarschijnlijk niet alléén) in 't voorjaar den nachtegaal zijn liefdeslied hoorden fluiten, of in het najaar de vlugge eekhoorn zagen springen van tak op tak, of wel een koppel patrijzen plotseling zagen opvliegen.

Het vogelgekwel zal vervangen worden door het onwelluidend autogetoeter en het brutale licht van elektrische lampen zal het lieflijke maanlicht-effect verduisteren en vriend Amor verschrikken en op de vlucht jagen.

Al deze overwegingen deden mij besluiten om met den fotograaf een tocht naar Hilversum te gaan maken, teneinde tenminste in „Buiten" door eenige opnamen het verdwijnend natuurschoon te vereeuwigen.

Eerst nog eens Craandijk opgeslagen, om te weten of er ook herinneringen verbonden zijn aan dat Hoogt van 't Kruis, waarvan hij schrijft, dat het uitzicht wedijvert met dat van Trompenberg en het wellicht nog in afwisseling en grootschheid overtreft. Craandijk eindigt:

„In het hout, dat den heuvel bedekt, vinden wij overigens,

„behalve een schilderachtigen hollen weg, nog menig liefelijk „pad, en van den zoom van het plantsoen, die naar het Z.W. „gekeerd is, zien wij in de verte het *Loosdrechtsche bosch* en de „begroeide hoogten van *Hilveroord*, of den *Hoornse boeg*, als „voorpost in de heide. Van hier overzien wij ook een deel van „den grond, eenmaal door het *Gouwer bosch* ingenomen, en de „herinnering dat wij vertoeven nabij de plaats, waar de over- „oude bewoners van het Gooi, in de schaduw van het woud, „hun offerplegtigheden vierden, geeft te hooger belangrijkheid „aan de plek, die zooveel aantrekkelijks in zich vereenigt."

Den Utrechtschen weg opgaande, ziet men al spoedig een driftweg, die ons een heerlijk vergezicht toelaat over golvende akkers, met op den achtergrond dennenbosschen, donker boven het eikenhakhout uitstekende. Echt Gooisch landschap! Door den hollen weg, een leuk zandwegje, komen wij in de dennenbosschen en verder langs zich door het kreupelhout slingerende paadjes bereiken wij het Chalet. Welk een uitzicht van het balkon, wat afwisseling van tafreel! Recht vooruit over de akkers wordt de gezichtseinder afgesloten door een dorpsgezicht en meer rechts ziet men langs Trompenbergs heuvel over de heide de torens van Naarden, Blaricum en Eemnes en nog verder rechts het Waschmeer, de bosschen der Vuursche, Soest en den Amerfoortschen berg.

Wij volgden het pad langs de boerderij en wisten niet goed welke richting te nemen. Den ouden boschwachter, die daar bezig was met hout hakken, vertelden wij het doel onzer komst, en hij bood ons aan, om de mooie plekjes te wijzen, „want" zeide hij, „zooveel wandelaars denken, dat als ze 't uitzicht bij het Chalet „gezien hebben, zij dan 't Hoogt al kennen, maar als Mijnheer „van buiten hield, dan zou hij nog wel wat anders zien".

Dankbaar aanvaardden wij zijn mentordienst en hoe blij waren we daarom, want allicht hadden we ze niet gevonden, die heerlijke plekjes.

Aan den rechter kant zagen wij een lief dennenbosch, waardoor een aardig laantje een doorkijk gaf. Het noodde tot ingaan, Hoornboegsche Heide.

Eerst ging het door een dennenbosch, vol met braamstruiken en dan voerde een onlangs door het ter linkerzijde staande kreupelhout vrijgehakt paadje ons naar een mooi plekje. Vlak vóór ons een

Foto C. Steenberg

'T HOOGT VAN 'T KRUIS. EEN ZWARE BEUKENLAAN, DIE MEN IN DEZE DENNEN- EN HEIDEOMGEVING NIET VERWACHTEN ZOU.

oude bijenschans, beschaduwde door eenige oude berken, rechts een begroeid heuveltje en daarachter het hoge dennenbosch, waaruit wij kwamen. Links gloeiend naar omlaag een heerlijk vergezicht op de Heide en op de bosschen van den Zwaluwenberg. 't Was verrukkelijk, ik kon mij niet voorstellen hier op 30 minuten afstand van Amsterdam en zijn polder-omgeving te zijn. Wat een heerlijken natuurtoen kan men hier hebben, zei ik, en mijn leidsman's ietwat somber: „dit is dan ook al verkocht mijnheer”, bracht mij die ellendige advertentie weer in gedachten. Hoe jammer, zei ik onwillekeurig en dat scheen mijn ouden leidsman met vereelde handen goed te doen, want hij begon meer vertrouwelijker met mij te worden, vertelde hoe de vorige eigenaar, de Heer Temminck, gedurende meer dan vijftig jaar stukken en stukjes had gekocht om zoo een sluitend geheel te krijgen, hoe hij bosschen had aangelegd en behoorlijke diepspitting 's winters (tevens een werkverschaffing), zelfs een kweekrijtje aangelegd had van Amerikaansche eiken, beuken en berken, waardoor thans de heerlijkste boschgroepjes ontstaan zijn. Een navolgenswaardig voorbeeld voor vele groot-grondbezitters.

Al pratende waren wij aan den rand van de bezitting gekomen alwaar een rij zilverberkjes de afscheiding van de heide vormt. Welk een heerlijk stuk heide met den Hoorneboeg als een schier-eiland van groen er midden in.

Wij hadden nu Noord-Zuid gekruist. Om nu Oost-West geheel te nemen, gingen wij langs den heirand naar den Utrechtschenweg.

Een eindwegs volgden wij den straatweg, doch al spoedig werd links omgeslagen en kwamen wij door een door de natuur geschapen laan van zes rijen beukenboomen, wederom op het Hoogt.

Thans rechts houdende kwamen wij aan een zware beukenlaan, die langs eene verhooging met eikenhakhout voert. Vandaar heeft men wederom een prachtig uitzicht enerzijds naar de heide richting Baarnschen weg en anderzijds op den met bosschen bedekten Zwaluwenberg. Dit is werkelijk een heerlijk punt en de beukenlaan doet denken aan een Gelderschen oprijt tot een of andere huizinge, hetwelk gelukkig hier nog niet staat, al vrees ik, dat het er wel van komen zal.

Steeds hooger voert ons pad; wij kruisen den hollen weg en gaan tusschen een zware rij beuken ter linker zijde en een heerlijk dennenbosch ter rechter zijde naar het hoogste punt van 't Hoogt, dat ongeveer 24 Meter boven A.P. is. Op die plek was een dubbele 18 sports ladder geplaatst, die waarschijnlijk dienst moest doen ter oriëntering der wegeaanleggers. De verleiding was te groot er niet op te klimmen en niet licht zal ik vergeten

het verrukkelijke schouwspel, dat mijn oog aanschouwde. Een panorama, zooals ik er niet vele in Nederland ken. Dat ik niet overdrijf, moge blijken uit een opsomming van hetgeen men aan den horizontcirkel alzo zag. Van rechts naar links draaiende overziet men achtereenvolgens de Hilversumsche vallei, Diependaal met op den achtergrond de torens van Naarden en Eemnes, het Waschmeer en verder rechts draaiende tusschen den Zwaluwenberg en den Hoorne boeg verrijst Utrecht plots voor ons oog, den hoogen Domtoren met het duidelijk zichtbaar er los van staande kerkgebouw en de silhouetten van Utrecht's vele kerken.

Weer verder rechts dwaalt ons oog eerst over een heerlijk heideveld, en dan zien wij in het groen het kerkje van Nieuw-Loosdrecht, daarachter, als een zilveren streep, de Loosdrechtsche plassen, terwijl de horizon wordt afgesloten door het hoog geboomte der Vechtstreek, waartusschen bescheiden uitsteken de torentjes van Maarsen en Breukelen. Welk een panorama! Voor mijn smaak is dit wel het mooiste uitzicht. Het moge wat eenzaam zijn en niet zoo levendig als het gezicht op de Hilversumsche vallei, het is er daarom te bekoorlijker en grootscher om.

Nog één slag rechtsom en de bosschen van 's Graveland ontlenen ons het gezicht op de boomenrij der Vechtstreek en voeren onzen blik terug naar Hilversum's heuvel, langs den molen aan den Vaartweg tot het kerkspitje op den Kerkbrink, dat van hieruit gezien, tusschen het groen uitsteekt en wij hebben den horizontcirkel voleindigd.

Toen ik de ladder afgegaan was, dacht ik: hier moesten nu of de Gemeente of eenige natuurliefhebbers eens ten bate van het algemeen een solieden uitzichttoren bouwen, opdat, (hoe ook het Hoogt van 't Kruis door bebouwing bedorven moge worden) het genot van het heerlijke, werkelijk éénige panorama ons bespaard moge blijven.

Geheel onder den indruk van het genotene, wandelden wij steeds door in de richting Oost-West. Nu eens door laag dennenhout, dan weder door eikenhakhout, waardoor men onverwachts heerlijke vergezichten kreeg op de Loosdrechtsche heide aan den rand waarvan wij thans naderden.

Hier nam ik afscheid van mijn vriendelijken leidsman, die er reeds meer dan dertig jaren als boschwachter de eenige bewoner van 't Hoogt van 't Kruis was en die alle bekoorlijkheden der mooie plekjes kent en ook voelt.

Ik vroeg hem nog of er hem ook eenige uitlegging bekend was voor den naam „Hoogt van 't Kruis”, en hij gaf mij daarvan twee uitleggingen, die ik hier weder geef.

Volgens één daarvan zou ten tijde van den in Ferdinand

Huyck beschreven Zwart Piet, hier een moordpartij gehouden en ter herinnering daaraan later een kruis op de hoogte geplaatst zijn. De tweede, meer aannemelijke lezing is, dat ongeveer op het hoogste punt twee wegen zich kruisen, nl. de oude zandweg van 's-Graveland naar Utrecht en de zoogenaamde Hollenweg.

Thans vervolgde ik mijne wandeling over de Loosdrechtsche heide. De Gooische vaart overstekende en steeds blijvende aan den zoom van Hilversum, bereikte ik over de zoogenaamde Schuttersheide den 's-Gravelandschen weg, ter hoogte waar de Bussummer grindweg er op uitloopt. Langs den 's-Gravelandschen weg met zijn zwaar geboomte en prachtige villa's kwam ik door het dorp aan 't station.

Wachtende op den trein, die mij van dit heerlijk natuurtafereel zou brengen naar het woelige Amsterdam, overdacht ik al het genotene nog eens en ik moet eerlijk bekennen, dat ik vroeger Hilversum verkeerd beoordeeld had, als te zijn een soort villastad, waar men slechts kan wandelen in lanen, aan beide zijden afgezet door de hekken der villa's, terwijl ik nu tot de overtuiging ben gekomen dat, hoewel er reeds veel bedorven is, op Trompenberg en elders, er toch nog heerlijke plekjes natuurschoon te vinden zijn voor hen, die oog en hart hebben voor de rust die er is in bosch en hei.

Overneming verboden.

ANDERSEN EN ZIJN SPROOKJES.

8. HET SPROOKJE VAN VERLANGEN.

OCH het Verlangen!... de turende oogen die naar den boodschapper uitzien over den weg, of hij komt aandraven op zijn paard en blijmare brengt. Ach... de reikende armen die zich strekken in het ledige en de grijpende vingers die niets vatten. Ach... de hongerige ziel van wie geen vrede vond maar vrede verbeidt als een goudglanzige schat die God hem in de handen zal geven en die hij begeerig bergen zal dicht aan 't hart.

Ach het verlangen! Wie zou dichter heeten zonder geleden te hebben onder zijne kwellingen, zonder de zoetheid des levens geproefd en — verloren, gekend en gederfd te hebben. Wie zou den hemel ons den hemel kunnen verbeelden? het moet altoos maar reiken naar 't onbereikbare zijn, alle schoonste menschenwerk; immer van de aarde omlaag naar de gloeiende zon; immer uit het vergankelijke naar de eeuwigheid, die wel open ligt maar die geen mensch in zich bepalen kan.

Ach het Verlangen! Andersen, dichter die elventaal verstond, kende het verlangen en heeft er zijn sprookje van verteld, 't sprookje van de reikende armen, 't verhaal van zielsdorst. De *Kleine Zeemeermin*.

Men heeft dit zijn uitnemendste werkje genoemd en onder de tien beste „Andersens” zal het althans wel gerekend blijven. 't Is een vertelling van eigenaardige en bizondere zuiverheid. Wij hebben er als kinderen van genoten en nu ik het nog eens met critischen zin overlees, voel ik geen neiging iets aan te merken op heel dit uitvoerige verhaal; alleen telt de laatste halve bladzijde niet mee, zooals vroeger reeds gezegd is.

Er is me nog een oude schoolherinnering aan dit sprookje verbonden; in de gymnasiumjaren had ik 't eens tot onderwerp van een „vrij” opstel gekozen. 't Heugt me hoe ik toen den aanhef geprezen heb. *Ver in de zee is het water zoo blauw als de blaadjes van de mooiste korenbloem en zoo doorzichtig als het helderste glas; maar het is heel diep, dieper dan het langste anker touw zou reiken...* Ik had de aanschouwelijkheid trachten te betoogen door de keuze van korenbloemblauw boven het traditioneele vergeetmientblauw (in de poëzie waren we aan Piet Paaltjens toe) te prijzen. De leeraar had bedenking tegen dit oordeel: „nu ja — was zijn meening — 't is wat ongewoon, maar na drie keer van korenbloemblauw gehoord te hebben, was je weer daaraan gewend”. De schooljongen kon tegen deze wijsheid niet op; achterna weet ik dat hij had kunnen antwoorden: „Nu, goed... dan zou dat weer onbruikbaar — tot een cliché — geworden zijn; nu is 't nog origineel en helpt het de aanschouwing”. En 't is, meen ik, geen futiliteit, Andersen om den eersten regel van dit sprookje te prijzen; want de frissche aanhef van zijn vertelling belooft reeds — belofte die gehouden wordt — dat zijn grillige fantasie over het onderzeesche leven waarlijk gezien, werk van aanschouwing, zal zijn.

Geen afdruk van enig cliché, bij tweedehandsboekhandel geborgd.

Ver in de zee dan — waar 't water zoo blauw is — en zoo klaar en zoo diep... dáár:

Daar in de diepte leven de zeemenschen. Maar ge moet niet gelooven dat daar onder niets anders is dan naakte, witte zandgrond. Neen, daar groeien de wonderbaarste boomen en planten, en zoo slank en beweeglijk zijn hunne stengels en bladen, dat zij bij de minste beweging van het water heen en weer gaan... En alle visschen, groote en kleine, bewegen zich tusschen de takken, als hierboven de vogels in de lucht.

Waar de zee het diepst is, ligt het paleis van den zeekoning; de muren zijn van koraal, en de lange, spitse vensters van het allerzuiverste barnsteen; maar het dak is van schelpen, die open en dicht gaan, met de beweging van het water; dat staat zoo mooi, want in alles ligt een blinkende parel, waarvan ieder enkele de glorie zou zijn van een koninginnekroon.

Wij maken dan kennis met den zeekoning — die weduwnaar is — en zijn oude moeder, die de huishouding bezorgt, en vooral, met de zes dochtertjes van den koning, de zeeprinsessen in hun prettig tehuis, onder in de oceaandalleien. En van deze zes prinsessen weder is eene, de jongste, de jonge zeemeermin naar wie het verhaal is genoemd, *de allermooiste; haar huid was zoo fijn en doorzichtig als een rozenblad en haar oogen zoo blauw als de diepe zee, maar evenals de anderen had zij geen voeten, het lichaam eindigde in een vischstaart.*

Zij leven daar beneden in vroolijkheid en pracht; het is verlokkelijk mooi daar onder in de zee, ook al ziet men de zon slechts bij windstille en dan nog maar als een purperbloem aan den zeehemel. Van de menschenwereld bespeurt men niets dan de wolkschaduw der groote schepen, die boven voorbij varen. Maar oude grootmoeder weet veel van de wereld en haar pracht te vertellen. Als zij vijftien jaar zijn mogen de prinsesjes zelve opstijgen naar het zeevlak en die wereld zien. Daarna verlangen zij dan allen, maar geen zóó als de jongste: voorzag zij haar toekomst?

Jaar na jaar komt dan telkenmale een dag dat een der zusters — licht als een luchtbel — opstijgen mag in de hooge regionen van het leven. En — o, wonderen weten zij van wat daar boven is te verhalen. Eene heeft van de maneschijn genoten, neergevleid op een zandbank, met het oog op de bevolkte kustlanden; eene heeft den laaienden zonsongang aan-

S. Anabets.

Foto C. Steenberg.

'T HOOGT VAN 'T KRUIS TE HILVERSUM.
BERKEN EN OUDE BIJENSCHANS.

Foto C. Steenberg

'T HOOGT VAN 'T KRUIS. PANORAMA MET EIKENHAKHOUT,
DENNENBOSSCHEN EN AKKERS.

schouwd. De derde, die de brutaalste was, had het gewaagd landinwaarts de rivier op te zwemmen en ze had heuvels en kasteelen gezien, maar 't wonderste van alles was het spel van menschenkindertjes geweest, die ze had zien baden in de kreek. De vierde, die vreesachtig was, bleef midden in zee, en het mooiste — zei ze — was 't gedein van de golven en de lucht-koepel omhoog. De vijfde was juist in die winter jarig en zij zag wat geen der anderen nog kende: torenhooge ijsbergen in de wonderlijkste vormen en stralende als diamanten. Zij had op een der grootste gevaren, en 't was hevige storm geworden, maar zij was onbevreesd gebleven.

Zoo vertelden de zusters en waren vol verhalen, maar... 't duurde niet lang of ze hadden er genoeg van en bleven liefst beneden; bij huis was het toch 't allermooiste! Maar het verlangen der jongste bleef ongelescht.

Eindelijk was zij dan vijftien jaar. Grootmoeder siert haar op en zij zegt ze allen thuis vaarwel en rijst geruischloos omhoog... En komt tot haar noodlot.

De zon was juist ondergegaan, toen haar hoofd boven water kwam, maar de wolken waren nog licht en gekleurd als rozen en goud, en in het bleekrood van den hemel straalde de avondster heerlijk licht; de lucht was zacht en frisch, de zee heel stil. Er lag een groot schip met drie masten en maar één groot zeil op; want geen beweging was er in de lucht; en overal op de touwladders en de ra's zaten matrozen. Er was muziek en zang, en toen het donker werd, werden honderden gekleurde lichten aangestoken, als waren het de vlaggen van alle natiën die het schip versierden. De kleine zeemeermin zwom recht naar de kajuitvensters, en iedere keer dat de golf haar oplichtte, kon zij door de spiegelheldere ruiten zien; daar stonden veel mooi gekleede menschen, maar het mooiste van alles was toch de jonge prins met zijn zwarte oogen; hij was zeker niet ouder dan zestien jaar; het was zijn verjaardag, daarom was al die pracht...

... Het werd laat, maar de kleine zeemeermin bleef kijken, kijken naar het schip en naar den mooien prins. De gekleurde lichten branden niet meer, er stegen geen raketten meer op en de kanonschoten hadden opgehouden; diep beneden in de zee gromde en bromde het, maar zij deinde met de golven mee en keek in de kajuit.

Toen nam het schip sterke vaart, de zeilen stonden bol, hooger gingen de golven, duistere wolken joegen samen en ver weg schoten bliksemstralen. Het zou een verschrikkelijk weer worden...

In dien nacht breekt het schip en gaat, met zijn manschap, reddeloos te gronde. In dienzelfden nacht wordt de mooie prins door de kleine zeemeermin gered.

Zij draagt den bewusteloze in haar armen; liefst had zij hem meegenomen naar beneden, maar zij weet dat hij dit niet overleven zou, daarom draagt zij hem in haar armen naar land, en ziet op hem neer en kust zijn bleeke gezicht en gesloten oogen. Zoo spoelen de golven hen naar de kust; daar verrijst het nog nooit aanschouwde land: de blauwe bergen in 't verschiep, hun toppen met sneeuw bedekt; groene bosschen daarvoor; een trotsch gebouw op den voorgrond, daaromheen bloeiende tuinen... ach, alles van wondere pracht. Daar zwom de kleine zeemeermin met haar lieve last en legde den stillen prins op 't zand van den effen oever; zelf school ze weg en wachtte tot hij gevonden en tot bewustzijn gekomen en opgestaan was... en heengegaan, landinwaarts. Toen keerde zij huiverend naar haar eigen zeepaleis terug. Zij vertelt haar wedervaren daar niet, maar dag aan dag keert

zij naar 't strand en ziet er het menschenleven in beweging; den prins vindt zij niet terug. Eindelijk kan zij haar verdriet en haar verlangen niet meer verzwijgen en vertelt haar zusters ervan. Die praten met anderen, eindelijk weet iedereen daar beneden van het verdriet der jongste prinses en de een of ander weet te vertellen wie de prins is en waar hij woont.

„Kom maar, klein zusje!” zeiden de andere prinsessen en met de armen om elkaars schouders stegen ze op in een lange rij, daarheen waar zij wisten dat het paleis van den prins lag...

Het weerzien lescht het verlangen der jonge zeemeermin niet en zij gaat eindelijk bij haar oude grootmoeder te rade, hoe zij den mooien, lieven prins winnen kan. En deze ontsluit haar 't verschil tusschen de menschen — kort van duur maar onsterfelijk van ziel — en de zee-zezens — lang van leven maar heelendal sterfelijk, bestemd om zich na driehonderd jaren op te lossen in het zeeschuim.

„Alleen als een mensch je zóó liefheeft, dat ge hem meer zijt dan vader of moeder, als hij aan je hangt met al zijn gedachten en al zijn liefde, en hij den priester hem zijn hand in de uwe laat leggen met beloften van trouw, nu en in eeuwigheid, dan zou zijn ziel overgaan in je lichaam, en je zoudt deel mogen hebben in het geluk van de menschen. Hij zou je een ziel hebben gegeven en toch zijn eigene behouden. Maar dat kan nooit ge-

beuren! Wat hier in zee juist mooi is, een vischstaart, dat vinden ze daarboven leelijk. Zij willen die logge steunsels hebben, die ze daarboven „beenen” noemen en dat vinden ze mooi”.

Dan besluit de jonge zeemeermin toch dat ze, door 't onmogelijke heen, haar verlangen zal volgen. Dan zoekt zij de afschuwelijke zeeheks en vraagt haar hulp... prachtig is de afgrijselijkheid van dezen tocht door Andersen, die wist wat afgrijzen was, beschreven — en brengt zij bereidvaardig ten offer al wat zij offeren kan: haar blijden tred door 't leven en 't lieve geluid van haar stem.

En zoo vindt haar de prins en houdt haar bij zich en krijgt haar lief — maar ach! zooals men een kind lief heeft en hij verstaat niets van haar stomme verlangen... En hij zoekt en vindt elders zijn bruid. En toch moest zij zijn bruid worden of 't zou

Foto C. Steenberg.

'T HOOGT VAN 'T KRUIS TE HILVERSUM.
EEN MOOI LAANTJE.

haar leven kosten: zoo de prins een andere koos, zou zij in den morgen na den trouwdag in schuim vergaan — had deze heks waarschuwend gezegd.

En het wonderschoone en zachte meisje zonder stem, die eigenlijk een jonge zeemeermin was, volgt met haar verterende verlangen en in haar zelfgewilde pijn den prins, die niet weet hoe hard hij is. Zij volgt hem op zijn bruidvaart naar 't vreemde land, zij volgt hem op zijn huwelijksreis over de zee. Die nacht zal haar laatste zijn. Maar zij blijft hem volgen, geduldig in haar stomme verlangen; alles heeft zij prijs gegeven en nu zal zij haar leven offeren — aan haar onvervulde verlangen. Dan, in dien laatsten nacht, wordt haar liefde tot toewijding en haar verlangen wordt veranderd in zelfverloochening; zoodra ze immers voor de keuze gesteld wordt „hij of ik”. Dan blijkt — als het „hij en ik” haar niet wordt gegund, de liefde sterker dan de begeerte, en weg werpt zij het mes dat de zusters haar gereikt hadden, 't mes, dat zijn leven nemen en zoo 't hare redden zou. Zij wierp het ver weg in de golven en zij schenen rood, waar het viel, als was er bloed in het water. Dan stort zij zich in de zee en vervloeit in schuim.

Zoo dichtte Andersen in dit verhaal, waarvan ik slechts den aanvang eenigszins uitvoerig weergaf en 't breedverteld treurspel van offer en ondergang der tengere heldin maar even aanstip, — zoo dichtte hij hier 't sprookje van verlangen, ongelescht, opdat het *verlangen* blijven zou. Geen sprookje zoo rijk-eenvoudig als dit, zoo vrij van opschik, die slechts tot versiering dienen zou. En de overgang in 't laatst waar 't verlangen zichzelf offert om zuiver te blijven, geeft aan 't gansche verhaal iets schoon heroieks. Zelfs in de *Sneeuwkoningin* — eeuwigheids-sprookjes — wist de dichter niet zoo groot te zijn als hier.

En wil men nog enig klein-goed, kleine en gedetailleerde behandeling van hetzelfde thema? dan wijs ik ten besluit op die veelgelede vertelling *De Overschoenen van het Geluk*, een verhaal met veel fijne trekjes, maar zonder scherpe lijn en zonder verheffing. De overschoenen van — neen, niet van 't Geluk zelf, maar van een der kamermeisjes van haar hofdames, zij was samengekomen met de Smart en die doet altijd alles zelf wat zij te doen heeft. . . . Het meisje dan van het Geluk liet haar overschoenen staan; wie er instapt wordt aanstonds verplaatst in die plaats en dien tijd welke hij voor zich wenscht. Zijn verlangens zullen vervuld worden. Dan stapt daar achtereen een heele rij menschen onwetend in haar schoenen: een rechter, een nachtwacht en de luitenant, de jonge medicus, de klerk, eindelijk de jonge student die voor dominee studeerde. En allen zonder onderscheid hebben ze hun verlangen „. . . o mocht ik!” en allen worden ze ongelukkig doordat de overschoenen hun wensch in vervulling brengen. Een benauwing ligt er over dit humoristische verhaal, en „het beste dat de overschoenen brachten” was. . . . de dood!

„Zie je nu wel”, zei de Smart, „welk geluk hebben je overschoenen den menschen gebracht?”

„Zij hebben tenminste hem, die hier rust, een blijvend goed gebracht”, zei de Blijdschap.

„O, neen”, zei de Smart, „hij is zelf gegaan, hij werd niet geroepen. Zijn geest was niet de kracht gegeven de schatten te tillen, die zijn bestemming hem toezegde. Ik zal hem een weldaad doen”. En zij nam de overschoenen van zijn voeten; toen was de doodslaap voorbij

en de herlevende stond op. De Smart verdween en ook de overschoenen; zeker beschouwde zij ze als haar eigendom.

Ik voor mij vind dit sprookje somberder dan de jonge Zeemeermin. Zou 't in vervulling brengen van onze verlangens wezenlijk louter Smartewerk zijn? C. E. H.

DE ST. BAAFS-ABDIJ TE GENT.

IN een drukke, onooglijke buurt van Gent, in de onmiddellijke nabijheid van een veemarkt en van een stationsemplacement, bevindt zich eene romantische ruïne, een dier schoone overblijfselen uit lang vervlogen tijden, waaraan Gent zoo rijk is.

Gesticht in 642 door den H. Amandus, lang voordat aan de overzijde der Lijs de stad verrees, in de Charters van Arnoud den Ouden aangeduid als „Portus Gandavum”, werd de abdij in 651 door St. Bavo vernieuwd, die er twee jaar later stierf. In een document van 864 komen beide namen ter aanduiding van het klooster, vereenigd voor. Na 974 werd zij steeds de Abdij van St. Bavo genaamd. Verwoesting en plundering, waarschijnlijk door de Noormannen, bleven haar in de roe eeuw niet gespaard, doch spoedig verrees zij weder uit hare puinen. St. Gerardus, Bisschop van Noyon, verkreeg van Graaf Arnoud het recht de abdij te herbouwen, waarmede in 1158 werd aangevangen. Gedurende de 12e, maar vooral ook gedurende de voor de abdij vreedzame 13e eeuw, breidde zij zich steeds uit, en omvatte eindelijk een uitgestrekt gebouwencomplex. Onder zijn abten telde het o.a. Eginhard, den geheimschrijver van Karel den Grooten, en meermalen bood het rijke en gastvrije klooster eene veilige en rustige verblijfplaats aan vorstelijke personen.

Zoo vertoefde er de koningin van Engeland, Filippine van Henegouwen en echtgenoot van Eduard III, toen haar gemaal de gast was van zijn vriend en bondgenoot Jacob van Artevelde, en het was in dit klooster, dat zij in 1341 het levenslicht schonk aan een zoon, later in de geschiedenis als „Jan van Gent” bekend. Achtentwintig jaar later werd er met groote praal en luister het huwelijk gesloten tusschen Marguerite, erfdochter van Vlaanderen, en Filips den Stouten, Hertog van Bourgondië, terwijl het aan de gemalin van Filips den Goeden, Michelle van Frankrijk, een laatste rustplaats verschaft.

In de 15e eeuw, onder het bestuur van Raphaël de Mercater, een natuurlijken zoon van Filips den Goeden, werd het klooster ter voldoening aan den weelderigen en prachtlievendden smaak van dezen abt, nog belangrijk vergroot en verfraaid.

Aan den luister der machtige abdij zou echter spoedig een einde komen. Karel V, verbitterd door den opstand van de oproerige Gentenaars, besloot het klooster te slechten en er een citadel, — het latere „Spanjaardskasteel” — te bouwen, ter betugeling van de onrustige en tuchtelooze stad.

In 1540 werden de gebouwen door 4000 man gesloopt, een deel echter bleef als kazerne en magazijnen gespaard. Na Karel V zetten de Calvinisten in 1581 het vernielingswerk voort, dat door de Franschen in 1815 en de opstandelingen van 1830 nog werd voltooid. Gelukkig ontfermde in 1834 de Plaatselijke Commissie der Monumenten zich over de ruïne, en redde het weinige, dat was overgebleven, voor volkomen ondergang.

Dat weinige echter getuigt nog heden in zijn diep verval van de schoonheid en de pracht van het beroemde godshuis, en biedt thans eene weergalooze verzameling aan van oude muren, met klimop, wilden wingerd en seringen begroeid, van losse steenbrokken en half vergane gewelven.

Aan het Spanjaardskasteel, dat we zooeven noemden, zijn ook voor ons historische herinneringen verbonden: Egmont en Hoorne zaten er gevangen, wachtende op de beschikking van den Hertog van Alva, hopende op 's Konings grootmoedigheid. In 1576 verjoeg Willem van Oranje uit dit kasteel de Spanjaarden uit wraak over zijn vrienden.

Een der oudste gedeelten der ruïne wordt gevormd door een achthoekigen vrijstaanden toren in zuiver Romaanschen stijl, het zgn „Lavatorium”, dat uit de 12e eeuw dagteekent, en o.m. merkwaardig is om zijn koepelvormig gewelf en ongeschonden tegelvloer. Het is het eenige voorbeeld van dezen bouwtrant in België, en toont eenige overeenkomst met de Karolingische kapel te Nijmegen. Het bovenste gedeelte van den toren, het Sanctuarium (relikenbergplaats) wordt thans door een in de 16e eeuw aangebrachte wenteltrap bereikt, doch stond vroeger in directe verbinding met het klooster. De toegang tot de ruïne in de Abdijstraat voert dadelijk in den kruisgang van 1495, welke den grooten binnenhof aan vier zijden omgaf, en waarvan nog een belangrijk gedeelte is gespaard gebleven. De oudste gedeelten er van zijn kenbaar aan de eigenaardige zoogenaamde vischgraat-constructie,

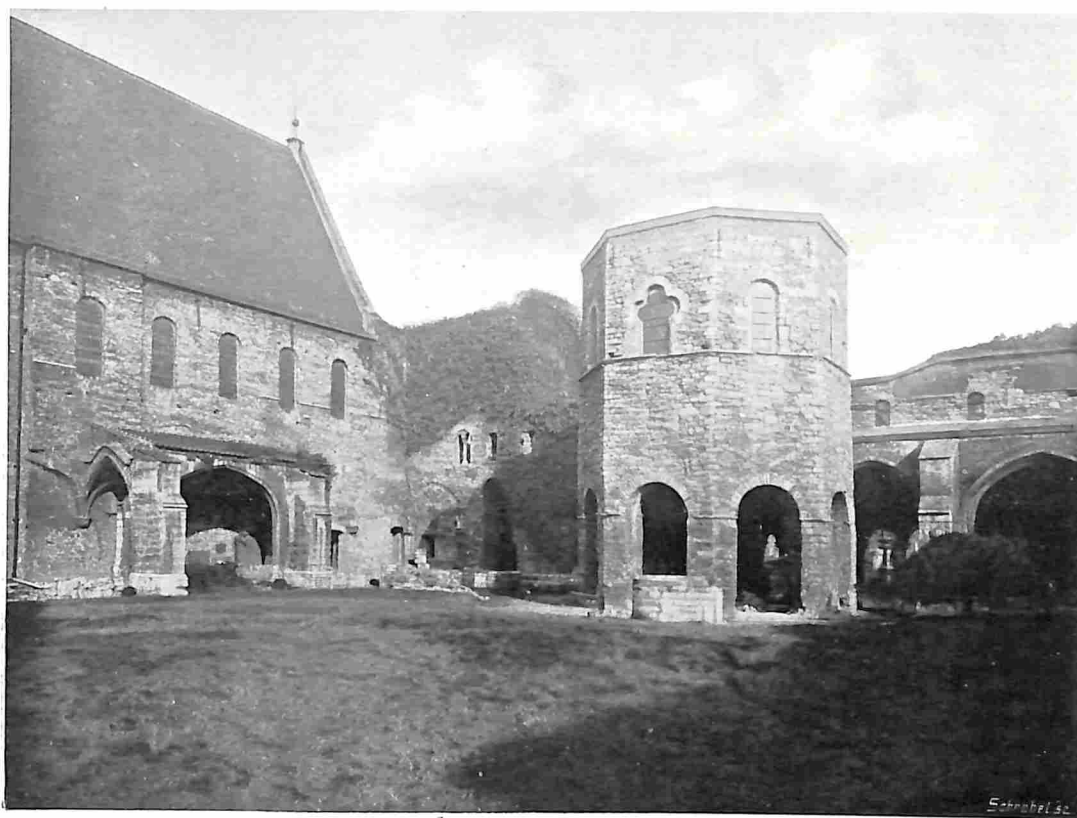

Foto C. Steenbergh.

RUÏNE DER ST. BAAFS-ABDIJ TE GENT.
HET ACHTHOEKIG LAVATORIUM. LINKS: REFECTORIUM (THANS MUSEUM).

Foto C. Steenbergh.

RUÏNE DER ST. BAAFS-ABDIJ TE GENT.

KLOOSTERGANG AAN DE ZIJDE VAN HET REFECTORIUM.

ruwe platte steenen, in lagen schuins naast elkander geplaatst, elke volgende laag in eene andere richting, een bouwwijze welke ook hier en daar in de oudste gedeelten van het Gravenkasteel te Gent wordt aangetroffen. Een fraaie portiek, geflankeerd door twee Romaansche dubbele boogvensters en gedragen door sierlijke porfieren zuiltjes is het eenige overgeblevene van een door den Abt Betto (1151—1177) opgetrokken kloostergebouw, dat in 1494 werd verwoest.

Deze portiek voert van den kruisgang in de voormalige kapittelzaal uit de 13e eeuw, waarvan zoo goed als niets is overgebleven. De gewelven en het grootste gedeelte der zuilen zijn in de eerste helft der 19e eeuw vernield. In dien zelfden tijd werden ook de fraai mozaïekvloeren weggenomen, waarvan nog een gedeelte op het bovenste gedeelte van het Lavatorium wordt bewaard. Verscheidene graven kwamen daarbij voor den dag. De eigenaardig gevormde steenen kisten bevinden zich nog steeds in den weelderig met gras en onkruid begroeiden grond — geopend en ledig.

Een spijskamer en een kelder uit het begin der 13e eeuw, vermoedelijk door den abt Henri II of zijn opvolger Boudewijn II gebouwd, zijn vooral uit archeologisch oogpunt merkwaardig. Zij staan in verbinding met de zgn „Gothische Zaal”, waarvan het gewelf wordt gedragen door een midden in het vertrek staanden zuil, terwijl zich langs de wanden gemetselde steenen banken bevinden. Dergelijke vertrekken, waar de bezoekers of de bedelaars konden wachten of uitrusten, worden in oude kloosters wel meer gevonden, en hoogst waarschijnlijk vormde deze vrij goed bewaard gebleven zaal de vestibule van het door den abt Mercatel verbouwde klooster. Boven deze gewelven bevindt zich een der best bewaarde gedeelten der abdij: het Refectorium (eetzaal), dat zijn behoud voornamelijk heeft te danken aan het gebruik, dat er ten behoeve van het Spanjaardskasteel van werd gemaakt. De bestemming van deze ruime hoge zaal was zeer afwisselend.

Eetzaal van 1150 tot 1540, arsenaal tot 1584, kapel van het kasteel tot het einde der 18e eeuw, daarna tot 1882 parochiekerk van den H. Macharias, en thans Museum van oude steenen. Eene belangrijke verzameling steenen fragmenten, doopvonten en grafzerken uit de

13e en 14e eeuw zijn hier ondergebracht. De meeste dezer zerken werden gevonden bij het afbreken van een ouden molen aan het begin van de Brabantsche straat, en hadden als fundeering gediend. Weer andere hadden eeuwen lang deel uitgemaakt van eene sluis, doch werden nog vrij onbeschadigd te voorschijn gebracht. Voor de kunstgeschiedenis der middeleeuwen is deze collectie — een unicum in haar soort — van zeer groote waarde. Onder de meest merkwaardige er van verdienen genoemd te worden: de grafzerk van Hubert van Eijck (+ 1426), den genialen schilder van „de Aanbidding van het Lam Gods” in de St. Bavo kathedraal; een grafsteen met email geïncrusteerd uit het laatst der XIIIe eeuw, waarop een vesting is afgebeeld; een steen met de levensgrootte figuren van twee priesters (15e eeuw); verder de grafzerk der Artevelde's en een groote tombe uit de kerk te Roesselare, met de levensgrootte liggende figuren van Jan van Kleef († 1504) en Jeanne van Lichtervelde. De kerkelijke kunst uit de 15e eeuw is verder nog vertegenwoordigd door een bijzonder mooi altaarblad met gebeeldhouwde figuren, uit Doornik afkomstig (Stal te Bethlehem). De aanwezige doopvonten, waaronder een uit de 12e eeuw met een nogal primitieve voorstelling van de verdrijving uit het Paradijs, werden alle tusschen de puinen der abdij gevonden.

Onder de belangrijkste voorwerpen der verzameling moeten verder nog genoemd worden: de bovendorpel eener deur uit het einde der 12e of 't begin der 13e eeuw, aan beide zijden met gebeeldhouwde figuren voorzien, voorstellingen uit het kloosterleven en fraaie mozaïekvloeren uit verschillende godshuizen en „Steenen” afkomstig. Bovendien langs de wanden en in vitrines nog eene groote menigte beeldjes, sluitsteenen, consoles, gevelsteenen, pinakels enz. Ze staan daar alle onder de hoede van den ernstigen Steenen Man van het Belfroot, die daar aan het einde der zaal de wacht houdt. Het 2 Meter hooge beeld stelt een poorter van Gent voor, van top tot teen gewapend, leunend op den knop van zijn slagzwaard, het eenige overgeblevene der vier beelden, die in 1338 op de hoeken van het Belfroot werden geplaatst. Toen dit in 1871 moest worden gerestaureerd en de (nu weder verwijderde) ijzeren spits er op werd geplaatst, heeft men den steenen wachter neergelaten van zijn hoogen post, dien hij meer dan vijf eeuwen lang had ingenomen. Zijn makkers waren reeds lang tot stof vergaan; hij was de eenige, die Artevelde nog heeft gekend, Artevelde, die in hetzelfde jaar als hij tot zijn hoogen post werd verheven. Ernstig en strak staat hij daar, in zijn geheele voorkomen het zinnebeeld van zelfbewuste kracht en onbuigzame fierheid.

Betreden wij ten slotte nog eens den kloostertuin met zijn sierlijk putje uit de 15e eeuw, waarvan het ranke puntdak zoo geestig tegen het groen afsteekt. Ook deze hof, met de omringende kloostergangen, is tot Museum ingericht. De Plaatselijke Commissie der Monumenten en het Bestuur van het Archeologische Museum hebben hier en onder de kruisgewelven eene verzameling fragmenten van Gentsche kerkelijke en wereldlijke gebouwen bijeengebracht, afkomstig van de menigvuldige slooping der laatste jaren: zuilschachten, kapitelen, kerkbeelden, geslachtswapens, pompen, basreliefs en fragmenten van oude poorten, in bonte wanorde dooreen, — een soort Musée de Cluny, hoewel op zeer bescheiden schaal.

Dat ge u toch overall elders waant dan in een museum, dat deze verzameling van wel eens heterogene bestanddeelen zoo rustig aandoet, zoo weinig vermoeit en steeds de aandacht geboeid houdt,

Foto C. Steenbergh.

RUÏNE DER ST. BAAFS-ABDIJ TE GENT.

KAPITTELZAAL MET TOEGANG TOT DEN KLOOSTERGANG.

dank het aan de oppermachtige heerscheres in deze belangwekkende ruïne: het groen, dat al deze puinen, al deze beschadigde, verweerde, somtijds onherkenbare fragmenten omkruipt en in zich opneemt, ze verlevendigt en de eenvormigheid er van verbreekt. En het is moeilijk te zeggen, wanneer dit bekoorlijk plekje het meest boeit: in het voorjaar, als de bloeiende seringen, kamperfoelie, vlier en lelietjes van dalen de ruïnen als met nieuw leven schijnen te bezielen, of in den herfst, als het felgeel, roodbruin en oranje van wilden wingerd en eschdoorn met het donkergrijs en steenrood der verweerde muren eene kleurensymphonie vormt, waarvan alleen de oude ruïnen, en die van St. Baafs wel heel in 't bijzonder, het geheim schijnen te bezitten.

Axel, Juli 1913.

H. W. DE JONG.

Overneming verboden.

UTRECHTSCH JACHTVEREENIGING.

DE Utrechtsche Jachtvereniging organiseert elk jaar, na afloop van het zomerseizoen, een hippisch feest. Dit had ditmaal plaats op een der bijzonder fraaie herfstdagen ook in het begin der maand October en wel bij de z.g. zwarte heuvels aan het station de Bilt.

Aangevangen werd met een jacht-springconcours, waarbij verschillende hindernissen waren opgesteld die op jacht kunnen voorkomen en die allen door de deelnemers moesten worden genomen.

Vervolgens werd een decoratie-race gehouden. Tien ruiters stelden zich op eenigen afstand van tien dames op, voorzien van eene enveloppe, waarin zich een naald en draad en een strikje bevonden.

Op een gegeven sein reden de ruiters zoo snel mogelijk op de dames toe; ieder ruiter naar de dame met wie hij daartoe vooraf afspraak had gemaakt, steeg af, en liet zich door de dame het strikje op de jas vastnaaien. Daarna weder in den zadel en ventre-à-terre naar het uitgangspunt terug.

Er werd op tijd gereden en de prijzen verdeeld naar gelang van de gemaakte kortste tijden.

Hierna volgde een nummer ringsteken voor dames, en een extra nummer ringsteken voor heeren, terwijl het feest besloten werd met het redden van gewonde kameraden, voorgesteld door poppen.

De poppen werden hier en daar nedergelegd.

De deelnemers stegen te paard en zochten de gewonden op.

Werd er een gevonden, dan moest afgestegen worden, de pop opgenomen, het paard weder bestegen en teruggereden worden, alles op tijd, zoodat ook hier weder de overwinning ten deel viel aan dengene die den kortsten tijd had gemaakt.

Het was een zeer aangenaam feest dat volkomen is geslaagd.

A. J. G. VAN MERKESTEYN.

Foto C. Steenbergh.

HIPPISCH FEEST DER UTRECHTSCHER JACHTVEREENIGING.
DE POPPEN TUSSEN DE MANSCHAPPEN.

SINT MAARTENSDAG.

(11 NOVEMBER).

SINT Maarten (de bisschop van Tours) was de schutspatroon van het Utrechtsche bisdom en als zoodanig hier te lande zeer geëerd, zoodat het feest ter zijner nagedachtenis, dat den 11en November invalt, reeds in de vroegste tijden een ware feestdag was. In verschillende streken van ons vaderland brandde men St. Maartensvuren, waartoe men, evenals voor de Paaschvuren, brandstoffen verzamelde. Men maakte zich dan met door en over de vlammen te springen, terwijl dan gezongen werd:

„Stoekt vijf, maakt vijf!
Sunte Maarten komt hier
Met zijn bloote armen
Hij zou hem gaarne warmen”.

Nog gaan op sommige plaatsen de arme kinderen langs de huizen met een papieren lantaarn aan een stok gebonden, om aalmoezen op te zamelen, onder het zingen van het volgend liedje:

„Sinte Maarten 't is zoo koud
Geef me een turfje of hout
Om me bij te warmen
Met mijn bloote armen;
Hier woont een rijke man,
Die veel geven kan
Veel zal hij geven
Lang zal hij leven,
Zalig zal hij sterven
't Hemelrijk beërven”.

Wie echter niets voor de jongens over had, werd begroet met de volgende regels:

„Een zakje met zemel, een zakje met kruut,
Hier hangt de gierige duivel uit”.

De St. Maartensgans is waarschijnlijk zijn oorsprong verschuldigd aan de smulpartijen, die de geestelijken in vroegere tijden ter eere van hun schutspatroon aanrichtten en waartoe de leeken hun de ganzen verschafften. Nog heden ten dage wordt op plaatsen in Gelderland en Overijsel op St. Maarten een vette gans gegeten.

In de Almärkische Wische, in de Mark Brandenburg gelegen, trekken de kinderen eveneens langs de huizen, waarbij het volgende deuntje wordt gezongen, waarvan de afkomst op Nederland wijst:

Martens-Martens Vögelken
Met den verguldet Schnaevelken
Flog hoch ubern Wom (kippenloop).
Morgen is Sankt Marten!
Marten is een guden Mann
De uns dat wel doen kann.
De Appel und de Beeren (Peren)
De mag ook gar so geren
De Nött und de Kringeln
Mögen alle Kirger!
Marie, Marie maak upp de Dir
Er sinne en par arme kingerkens vör!
Geff se wat und lat se gan
Lat se anner jaar wedder kom!

Foto C. Steenbergh.

HIPPISCH FEEST DER UTRECHTSCHER JACHTVEREENIGING.
HET REDDEN VAN GEWONDE KAMERADEN.

Foto Aug. F. W. Vogt.

DE VOORBURCHT VAN HET VOORMALIG KASTEEL MEERLO AAN DE DORPSZIJDE.

Welke vogel hier bedoeld wordt en in het volgende liedje nader wordt aangeduid is nog niet uitgemaakt.

Sinte Maartens veugeltje
Zat op een heuveltje
Zat al op een stokje
Met zijn rood, rood rokje.

Grimm weet het niet en Simrock meent, dat hier bedoeld wordt de zwarte specht met rooden kuif (*Picus Martius*) die in het volksgeloof ook aan St. Gerhardus was geheiligd, en waarin, volgens een Noordsch sprookje, deze heilige van gedaante zou zijn verwisseld.

HET KASTEEL MEERLO (L.).

MEERLO in Limburg wordt dikwijls verwisseld met Mierlo in Noordbrabant. Bij het eerstgenoemde dorp lag het kasteel, waarvan wij eenige bijzonderheden willen verhalen, bij het laatste het kasteel der Grevenbroeks. Beide kasteelen verdwenen in de XVIIIde eeuw. Het Limburgsche kasteel behield echter zijn voorburcht, die nog aanwezig is.

In den ouden tijd was er echter een groot verschil in den naam. De Limburgsche heerlijkheid met kasteel heette Myrloer, de Brabantsche Myerlo.

Bij Myrloer behoorde ook het dorp of „goet” Tienrade, kort daarbij gelegen, thans een druk bezocht bevaarwater.

In 1326 beschreef men Meerlo aldus in de leenboeken:

„Dat goet van Mirlaer heit Heer Jacob van Mirlaer die alde”.

„Idem draecht op dat goet „geheiten Tienrade, gelegen „tusschen Mirlaer ende der „Horst mit allen synen to- „behoren, in natten ende in „drogen, tot eenen Gelderschen leensrechten op syn „dochter Goitken, hujsfrou „Carl Speden A° 1426”.

„Carl Spede” (Spie = Spion, wapen teekende haan, teeken van waakzaamheid).

Van Carl Spede ging het over aan zijn dochter, die zich naar de heerlijkheid Johanna van Myerle noemde, een bewijs, dat men met de namen nog al luchthartig omsprong.

Van haar kwam het aan de van Oelbruggens en aan de van Winckelhuijsens en in onze dagen aan de de

Foto Aug. F. W. Vogt.

BOERDERIJ EN VOORBURCHT VAN HET VOORMALIG KASTEEL MEERLO.

Cock's van Haften, Nale en Mackay's.

Het kasteel is meer een met grachten omsloten landhuis geweest, dan een verdedigbaar slot.

Het huis werd afgebroken, terwijl voorburcht en boerderij nog in stand bleven. Een volkssage zegt wel, dat het slot in een moeras verzonken is, maar de geschiedenis zegt het anders. Het is heel eenvoudig onder den moker der sloopers gevallen.

Het dorp Meerlo is een landbouwdorp met een gotieke kerk, een school aan den openbaren weg en veel lage weiden, moerassen, hakhout, denneboschen, watermolens en kronkelende beken. Voor een rustig verblijf is daar volop gelegenheid.

A. F. VAN BEURDEN.
Roermond.

Een Yankee-streek

NIET lang geleden bevatte een van de talloze periodieken, die in de Vereenigde Staten van

Noord-Amerika het licht zien, het volgend verhaal:

EEN EERLIJK MAN.

Op een mistigen Novemberochtend van het voorgaande jaar, bewoog zich een reeds vrij bejaard heer, met een portefeuille onder den arm door de straten van de groote stad P. en bleef voor een gebouw staan, op welks voorgevel met groote vergulde letters te lezen stond: Public Library.

Hoewel hij fatsoenlijk gekleed was, kon men den man aanzien, dat hij betere dagen gekend had. Het was dan ook niet uit weelde dat Dr. John Mac-Gregor zijn woonplaats Glasgow verlaten had, om in de Vereenigde Staten van Noord-Amerika een nieuw vaderland te zoeken.

Een verschil met eenige collega's omtrent eene theorie betreffende microben, waarin spoedig de geheele geleerde wereld gemengd werd en waarbij ten slotte Dr. Mac-Gregor alleen bleek te staan, noopte hem zijne practijk neder te leggen en het vaderland te verlaten.

Er was nu bijna een half jaar verlopen sedert hij zich met zijn vrouw en drie volwassen dochters te P. had gevestigd, zonder echter de practijk der geneeskunde op te vatten, omdat hij deze niet wilde hervatten, dan indien het hem vroeg of laat gelukt mocht zijn de juistheid van zijn beweren door onmiskenbare bewijzen te staven. Hadden hem daartoe de middelen niet ont-

Foto P. van Tol.

DE GEHATE TOL AAN DE HAAGSCHE SCHOUW ONDER VOORSCHOTEN, IN DEN RIJKSSTRAATWEG DEN HAAG—HAARLEM.

Dezer dagen brachten de bladen het heuglijk bericht, dat deze reeds van 1628 af bestaande tol met zijn hooge tarieven en zijn tergend-langzamen tolbaas voor f 75.000 door het Rijk is aangekocht.

Foto-bureau „Argus“.

HET HERTOGELIJK PALEIS TE BRUNSWIJK, WAARIN HERTOG ERNST AUGUST MET ZIJN JONGE GEMALIN VICTORIA LOUISE 3 NOVEMBER L.L. ZIJN INTREDE HEEFT GEDAAN.

Foto-bureau „Argus“.

DE KEIZERLIJKE HOFJACHT TE GÖHRDE OP 30 OCTOBER L.L. DE DUITSCHE KEIZER BEZICHTIGT MET ZJN GAST, DE OOSTENRIJSCH TROON-OPVOLGER FRANS FERDINAND (LINKS VOORAAN) DEN BUIT.

broken, zeker had hij zijn geliefd Schotland nimmer verlaten.

Na te vergeefs naar eene plaatsing aan een dagblad of op eenig bureau gestreefd te hebben, was de toestand der ongelukkige familie van kwaad tot erger gekomen en was wat het naaiwerk van vrouw en dochters opbracht, het eenige dat er werd verdiend.

Nu, een paar dagen geleden had er echter een gelukkige ontmoeting plaats gehad tusschen Dr. Mac-Gregor en een oud studievriend, den Heer Brown, die een hooge stedelijke betrekking bekleedde en door diens bemiddeling had de Docter thans eene aanstelling bekomen tot tijdelijk ambtenaar bij de Stedelijke Bibliotheek, op een dollar per dag. En thans zien wij den zwaar beproeiden geneeskundige wachten op de komst van zijn vriend, voor het gebouw waar hij zijn nieuwen werkkring zal beginnen.

De heer Brown kwam spoedig opdagen en geleidde den docter, door een reeks van gangen en zalen, naar het bureel van den Directeur der Inrichting.

Deze ontving den nieuwen ambtenaar zeer vriendelijk en nadat de heer Brown vertrokken was, deelde hij hem het volgende omtrent zijne te verrichten werkzaamheden mede.

Een rijk inwoner, die onlangs op hoogen leeftijd overleden was, had aan de stad zijne uitgebreide boekerij, die eenige duizenden deelen bedroeg, doch niet gecatalogiseerd was, nagelaten.

De overledene, die geen familie bezat, en algemeen voor zeer rijk doorging, had echter, behalve zijn boekenschat en het door hem bewoonde huis, nagenoeg niets nagelaten, hetgeen algemeene verwondering had gaande gemaakt.

Het gold nu, een deugdelijken catalogus samen te stellen op denzelfden grondslag, waarop die der Stedelijke Boekerij was ingericht en dit werk werd nu aan den nieuwen ambtenaar opgedragen.

Hierop geleidde de Directeur onzen Docter naar een vrij groote zaal, opende deze met een sleutel, welke hij van een ring losmaakte, stelde hem daarop den docter ter hand wees hem op een menigte kisten, sommige nog dicht, andere reeds opengebroken en alle met boeken gevuld, vertelde hem nog dat de arbeidsuren van 9—12 en van 1—5 waren vastgesteld, en verdween daarna, den nieuwen ambtenaar alleen achterlatende.

Deze keek zijn nieuwe verblijf eens opmerkzaam rond, en bewonderde den practischen bouw, waarbij uitsluitend was gebruik gemaakt van steen, ijzer en glas, zelfs de boekenkasten waren uitsluitend uit de beide laatstgenoemde materialen samengesteld.

Vier groote ramen, in een der lange zijden der kamer gaven een overvloedig licht en tevens een prachtig uitzicht over de breede avenue, waarlangs die zijde van het bibliotheekgebouw zich uitstreckte. De centrale verwarming van het gebouw verleende de werkkamer een behagelijke temperatuur, terwijl elektrische lampen zorgden, dat er ook bij avond kon worden gewerkt.

In de nabijheid van een der ramen stond een flinke sluitbare schrijftafel, voorzien van al het benodigde voor den te verrichten arbeid, terwijl de knop van een elektrische schel hem gelegenheid gaf een der dienst hebbende suppoosten te ontbieden.

Een gevoel van dankbaarheid vulde den armen man en hij hoopte hartgrondig hier langen tijd het brood voor zich en de zijnen te mogen verdienen.

Weldra begon hij een der kisten te ontpakken en na te gaan, uit welke werken de inhoud bestond, en was spoedig geheel in zijn arbeid verdiept.

(Wordt vervolgd.)

Overneming verboden.

B.